

FUSNOTA

Z več plati!

Te dni so na police slovenskih glasbenih trgovin zložili nov album kanadske pevke Joni Mitchell z naslovom *Taming The Tiger*. Prva dama popularne avtorske glasbe je večini svojih vrstnikov (rojeni v sedemdesetih letih) tako rekoč popolna neznanka, med drugim verjetno tudi zato, ker je začela v osemdesetih letih dajati prednost slikarstvu, kar je ovitke njenih albumov (od *Wild Things Run Fast* naprej) delalo neprimerno bolj zanimive kot glasbo in tekste same. Na srečo pa se vedno najdejo radovedneži, ki so pripravljene pobrsati tudi po arhivih, kjer pa je (tako kot povsod drugod) kozmetike veliko več kot obrazov. In med takimi radovedneži so oboževalci Joni Mitchell: vrsta je dolga in neverjetno raznolika (od Herbieja Hancocka do Björk itn.).

In kaj je tako fascinantnega pri Joni Mitchell? Med drugim prav gotovo neverjetna melodična in harmonična slikovitost, ki izhaja iz več kot šestdesetih (60) različnih uglasitev kitare, potem lep glas, predvsem pa izredno sofisticirana pripovedna poetika, ki je s svojo intelektualno širino (morda delno povezano tudi s študijem slikarstva) in jezikovno invencijo drugačna od Dylanovega naravnega talenta za pripovedovanje zgodb o malem človeku v socialno-politični godlji. Torej gre prvenstveno za tekst: za tekst znotraj neke plurimedialne forme (npr. tudi drama, film, video, performance, različne forme scenskih umetnosti), kjer glasba igra predvsem vlogo odpiranja, senzibilizatorja telesa prejemnika.

Zadnja leta se teatrologija in klasična dramaturgija ogromno ukvarjata s problemom pomanjkanja formalne inovacije v sodobni dramatik, kar je preprosto posledica dejstva, da tekste na dominantnih dramatskih trgih (ki diktirajo trende in produkcijo) dramatik pišejo mimo progresivnih gledaliških tokov (ne upoštevajo medija). Anglo-ameriška (ter druga zahodnjaška produkcija z njo) dramatika, ki ima nad gledališkim mainstreamom primat, pa že od druge svetovne vojne vse bolj uveljavlja model izrazite jezikovne performativnosti, kar jo gledano z vidika fenomenologije literature potisne v polilitarnost. Hkrati pa imamo tu filmski tekst, ki v svojih najboljših variantah daleč presega marsikateri biser v zakladnici svetovne dramatike, v konkretnih izpeljavah pa nosi primat tako in tako nemarno izbrušena piece bien fiatovska in melo-dramatska forma s konca 19. stoletja.

Skratka, med plurimedialnimi formami, ki v svoji govorici vsebujejo neki verbalni jezik, v razmerju do literature ni razlike, zato je "dramatika" kot ena od treh literarnih vrst danes močno pretresen literarnoteoretski predal, saj kot nekakšna teoretsko-zgodovinska avtoriteta deluje zaviralno na razvoj t. i. dramskega gledališča, po drugi strani pa z zaprašeno akademsko superiornostjo tišči umetnike, kot so npr. Laurie Anderson, Bob Dylan, Quentin Tarantino, Nigel Charnok, Patti Smith in nenazadnje Joni Mitchell, v polje marginalnih kulturnih pojavov, brez teže in umetniške vrednosti.

Rok Vevar

Sunek v mariborsko družboslovno-humanistično bazo

Ob odprtju Kibline knjigarne v duhovno prestrašenem Mariboru

V Narodnem domu, hiši z dolgoletno bralno tradicijo oziroma v Kibli je končno pričela delovati nova, izključno v humanistiko in družboslovje orientirana knjigarna z vizionarskim naslovom *Za-misel*. Drzno, ni kaj. Polno zanesenjaštva in vsekakor dobrodošlo. Še zlasti ker se je knjigarna rodila v duhovno prestrašenem mestu, ki se že nekaj let vztrajno, a z velikimi mukami išče.

Najprej razčistimo nekaj pojmov. Mesto, ki želi biti mesto, mora dati nekaj tudi na spodbujanje kritične misli. In to vsekakor sta humanistika in družboslovje. Ne glede na to, ali gre za vključevanje v EU in v zvezo Nato, za procese demokratizacije družbe, ustvarjanje politične kulture ali stabilne pravne države, stabilnega gospodarstva, demokratične univerze in študentske organizacije, v vsakem od teh primerov je znanje nujen in ne le zadosten pogoj. Danes pa je v Mariboru le nekaj posameznikov, ki imajo bolj imidž nergačev kot konstruktivnih kritikov družbene realnosti. In drugič. Ideja *Za-misli* je poskus razsvetljevanja mariborske humanistične scene. Nekakšna vizija, zanesenjaštvo, poslanstvo. In to je tisto, čemur sem pripisal drznost.

Strmino argumente. Najprej za! Prvi in najpomembnejši je vsekakor univerza in pred petimi leti razširitev humanističnega in družboslovnega programa. Govorim predvsem o področjih socio-

logije in filozofije ter razvoju, ki naj bi se nadaljeval v smeri ustanovitve filozofske fakultete v Mariboru. Sanjam? Morda. Drugič. Deset- do 30-odstotni popusti naj bi bili eden poglavitnih razlogov, ki bi upravičevali bodoči obstoj. Tretjič. Izbira knjig je več kot solidna. Pa morda tudi pomoč Zavoda za odprto družbo.

HRABRO, OJŠTRO, DOSTOJANSTVENO

In kaj je napoti? Prvič je to vsekakor mladost in "majhnost" mariborske humanistične baze. Katedri za sociologijo in filozofijo po propadu Katedre šele ustvarjata novo humanistično bazo (v igri so le Zofijini ljubimci in revija *Dialogi*; pogojno bi lahko v to zgodbo uvrstili tudi Dneve radovednosti, ki pa so zaradi (ne)radovednosti Mariborčanov prej argument proti). Drugič. Bralne navade povprečnega človeka devetdesetih, ki najraje sega po lahki ezoteriki, hobi literaturi, kuharskih receptih, skratka, po "lahki" literaturi. Tretji argument je občutljiv. V Mariboru namreč že kakšno leto deluje mariborska študentska knjigarna, ki pa v nasprotju z ljubljansko prodaja knjige po sicer solidnem začetku trenutno zgolj "sama sebi". Dober začetek in slabo nadalje-

vanje. Po drugi strani pa ima le sto naslovov, kar je očitno premalo za resno knjigarno. Četrty argument je mogoče izpeljati iz imena samega. *Za-misel* aplicira na vizionarsko držo. Spodbujanje misli z rezultati dela je očitno zelo dvo-rezen meč. Peti primer je *Časopis za kritiko znanosti*, ki se mu vsako leto od ministrstva za znanost in tehnologijo ter ministrstva za kulturo namenja manj denarja. Šestič. Humanistika in družboslovje izhajata v vedno manjših nakladah. Sedmič. Knjigarne ne živijo, ampak životarijo, pa še to z amerikanizacijo in papirnicami. Osmič. Če lahko verjamemo natančnosti podatkov Raziskave o pogojih študija in o socialnem statusu študentov v Mariboru, ki je bila nedavno opravljena med študenti fakultet Univerze v Mariboru, pridemo do zaključka, da študentje niso dobri kupci knjig. Triinpetdeset odstotkov študentov namreč nima dovolj prihodkov za nakup študijske literature, kar tri četrtnine študentov jo fotokopira.

Tako se zdi, da je teža argumentov na (ne)kritični strani, ki ni v prid takšnim projektom. Če (pa) naj bi bila *Za-misel* indikator humanistično-družboslovne renesanse v Mariboru, je prihodnost morda malo bolj rožnata. Je pa res, da bi moralo biti obratno. Da bi bila taka knjigarna logična posledica dogajanja na mariborski družboslovno-humanistični sceni.

Boštjan Lah

REČENO, STROJENO

Janez Drnovšek se vse vneteje oklepa ortodoksnih krščanskih načel: "Ko me je Clinton udaril po desnem licu, sem Van den Broeku hitro nastavil še levo."

Prekocuha Borisa Frleca in Igorja Bavčarja zausnici iz Washingtona in Bruslja nista pretirano boleli, moti pa ju Drnovškov trajni mazohizem: "Ne razumeva, zakaj v EU ljudmi, kakršna sva midva, sili v EU in Nato."

INFOŠOV

V petek, 20. novembra, ob 21. uri bo na mariborskem Štuku (ta je ob MKC Maribor organizator dogodka) nastopila skupina *Majke*. Predskupini bosta zagrebški *Pips; Chips & Video Clips* in Nemci *Schlimm*. Slovensko turnejo bodo Nemci pričeli že v sredo, 18. novembra, ob 20. uri v mariborskem Rock caffe clubu, naslednji dan nadaljevali v Hound Dogu v Ljubljani (ob 21. uri) in jo po petkovem nastopu v Mariboru sklenili v soboto, 21. novembra, ob 22. uri v ormoškem Unterhundu. Organizator vseh nastopov je mariborski MKC.

Skupina Nomeansno spet v Ljubljani

Nomeansno - "Dance of the Headless Bourgeoisie" (Alternative Tentacles 1998) - Po sinočnjem koncertu v Ljubljani ocena zadnjega albuma skupine

Skupina Nomeansno, natančneje: brata Rob in John Wright ne popuščata. Tudi na zadnjem albumu, spet na njima lasten način bizarno poimenovanem *Dance Of the Headless Bourgeoisie*, Ples brezglavega meščanstva, streljata sarkastične puščice v samo srž omejene samozadovoljne mentalitete. No, tega ne početa vsiljivo ali patetično.

Kanadčana se nimata za nikakršna preroka ali kaj podobno vzvišenega in prevzetnega. Če bi verjeli ovitku, bi lahko sklepali, da prevzemata vlogo nekakšnih dvornih norčkov, ki v izkrivljeni, s črnim humorjem prežeti, vsekakor pa v prodorni in pronicljivi obliki ponujata ogledalo svetu okoli sebe. Svoj nekoliko posmehljivi odnos vzpostavljata, vsaj zdi se tako, tudi do stilske oblike, ki sta jo pravzaprav pomagala sama vzpostaviti. Namreč do progresivnega hard cora.

Iz tega zornega kota, torej z vidika sloga, plošča *Dance Of the Headless Bourgeoisie* ne prinaša nič novega. Brata sta se že zdavnaj, pravzaprav že na sicer rudimentarnem in elementarnem prvencu *Mama* izpred petnajstih let, opredelila za določen stilski izraz. Za zvoke, ki so takoj prepoznavni in le njima lastni. Čeprav jih - kot vse velike domsilice - poskuša prevzemati vrsta posnemovalcev. Vendar se prav pri takih zgledevanjih vidi, kdo je velik ustvarjalec in kdo zanemarljiv epigon. Skupina Nomeansno namreč ni dobra zgolj zaradi silovite, udarne ritme sekcije, občasno him-

ničnih kitar in povzdignjenega glasu, ki zaokroža veličastni zvočni udar, temveč tudi zaradi pesmi samih. Torej zaradi vsebine. V pesmih pa brata nadvse večplastno secirata dogajanje. Duhovito, vendar brez drobca duhovičenja. Strupeno, vendar ne zlobno. Ironično, vendar ne cinično.

Zasedbo Nomeansno zadnjih deset let dobro poznamo tudi z rednih koncertnih obiskov. 1988. leta je skupina prvič prišla v menzo študentskega naselja v Ljubljani in predstavljala prvo "pravo" veliko ploščo, imenovano *SexMad*, že objavljeno tudi v Ameriki in Evropi, pri založbi *Alternative Tentacles*, ter posnetke z naslednjega EP-ja *The Day Everything Become Nothing*. V tistem času je zasedba, v kateri je bratoma Wright občasno pomagal dodaten, nikoli imenovan kitarist, dosegla svoj ustvarjalni vrhunec z albumom *Small Parts Isolated And Destroyed* in nato s ploščo *Wrong*, vse skupaj pa je zaokročila s koncertno ploščo *Live And Cuddly*. V naslednje obdobje skupine Nomeansno nas je uvedel album *0+2=1*, nato pa ga je označila ("vzporedna") zasedba *Hansom Brothers*, nekakšna razgradnja zvočka skupine *Ramones*. Brata Wright sta s še dvema glasbenikoma pod imenom *Hansom Brothers* objavila album, vsi štirje pa so nato spet pod imenom *Nomeansno* izdali še *Why Do They Call Me Mr. Happy?* Sledila je podobno udarna ponkovska *The Worldhood Of The World As Such*, njen naslov pa je aluzija na nemško fenomenološko filozofijo Martina Heideggra. V tem kontekstu je največja plošča z "marksističnim" naslovom *Dance of the Headless Bourgeoisie* nekakšen protiuđarec, saj prinaša spet daljše skladbe, s katerimi pa

se ne vrača k monumentalnim izvedbam, recimo z albuma *Small Parts Isolated And Destroyed*, temveč ohranja "enodimenzionalno" udarnost zadnjih "ramonoidnih" izdelkov, tokrat pač v razprostranjeni, epski različici.

Brata Wright se na svojevrsten način spominjata tudi rednih obiskov naših koncertnih odrov v pesmi *I'll Pay for That* in *Dinars*, Plačal bom z dinarji, ki

sta jo pred časom posnela s še enim rednim koncertnim gostom, Joejem Shitheadom Keithleyjem iz kanadske punk skupine *DOA*.

Skupina Nomeansno se je večeraj, 15. novembra, vrnila v Ljubljano, spet, kot na zadnjem nastopu pred dvema letoma, v Festivalno dvorano. Predskupini sta bili *Anonimus* in *Skregani*.

Milko Postrak

KANDIDATI ZA LOKALNE VOLITVE SO NAS ZAČELI OSVAJATI IN ZAPELJEVATI...

VSI PA VEMO, KAJ SLEDI OSVAJANJU IN ZAPELJEVANJU...

Damijan Sovc

PHOTO

Druga koža.

